

Epistole estetice catra o copila.

— Dupa Ch. Oeser. —

XVI.

Despre poesia.

Acum amu sositu la elementulu nostru, de órece pana acuma ne-amu ocupatu mai multu cu obiecte, despre cari avemu cunoscintie si esperintie mai pucine.

Architectur'a, sculptur'a, pictur'a si music'a ni sunt nóue, acelora cari vietuim in cetãti provinciale, mai pucinu cunoscute, de aceea nici nu simtîmu atãtu de tare necesitatea de a fi instruati despre dinsele; inse precum teori'a acelu arti ni se pare unu ce straniu, totu asié de alta parte ni póte fi straina si adeverat'a poesía.

Me voiu esprime mai chiar.

Sujetulu tuturoru artiloru este totu-de-una frumosulu, viéti'a cea mai sublima, deci atãtu a materiei câtu si a formei. Acel'a dara, care voiesce sê simtia frumosulu, nu are de a face singuru numai cu materi'a si form'a obiectelu de arti, ci cu viéti'a, care se esprime in si prin ele. Inse propri'a potere vivificatória este poesía.

Architectulu, sculptorulu, artistulu de musica inca trebuie sê fia poetu, acést'a inse nu va sê díca, câ ei trebuie sê faca versuri, de órece elu are pentru obiectele sale cu totulu unu altu-feliu de materialu decâtu sunt cuvintele.

si chiar formele lui nu sunt acele ale artii poetice. —

Inse viéti'a ce elu are sê o inspire creaturorulu sale, póte deveni singuru numai de la o idea ce esiste, si ide'a acést'a este o contemplatiune sublima a lumii, adeca poesía.

Câ-ci acést'a nu este altu-ceva, decâtu expresiunea acelu idee si simtieminte, cari ridicã aparintiele lumii reale la idealitate.

Vedeti dara, câ fia-care artistu este poetu. De aici ve veti poté esplicã pré usioru, cum fia-care omu care capacitéza si simtiesce poesía, póte descoperi acést'a in tóte celelalte arti, posedendu póte numai o mica cunoscintia despre natur'a loru tehnica.

Poesía este arte curatu spirituala, ea nu posede altu materialu decâtu cuvinte, si form'a ei nu bate nici la ochi nici la urechia, ea este creata de spiritu; trebuie deci sê fia capacitatea de spiritu.

Fia-care opu artisticu trebuie sê fia poeticu si din contra este numai o calitate strania, adesea si neperfectibilitate, déca poesía este architectonica, plastica, pitorésca séu musicala.

De aceea poesía este artea cea mai neinfre-

nata si libera, si imperiulu ei este nemesurabilu, ca si spiritulu.

Poes'ia asié dara este nelegata ca si fantasi'a, ea se inaltia in sfer'a infinitului a supra-sensualismului si a dieiescului.

Inse pe drumulu acest'a ele, precum amu dîsu in epistol'a mea despre fantasía, potu sê se ratecésca fórte usioru, déca ele nu se voru supune voluntaru ratiunii.

Precum in viétia ascultarea cea mai se-vera este pentru lege libertatea cea mai mare, astu-felu si in poes'ia neinfrenarea este conditiunata prin legile ratiunii.

Pentru câ unu poetu sê nu cadà in fantas-terie, elu trebuie sê se ridice la sublimitate, in-finitate si dieiesculu, acolo elu sê cunósca idea-lulu perfectiunii, a bunului, a adeverului si a frumosului; inse apoi elu trebuie sê se reintór-ca la pamentu pentru ca sê privésca cu o ani-ma indulgenta si cu o privire liniscita totu aceea ce i se infatîsiéza neperfectu, pentru câ astu-felu elu sê afle acele midilóce pure, pe cari apoi prin fantasía sê le prefaca in acele forme ale unei lumi mai sublime, sê nobiliteze, sê infrumsetieze si sê formeze materi'a, in fine sê ridice realitatea la idealismu.

Acela ce póte acésta, numai acela este a-deveratului poetu.

Acela inse, care si-face idealuri, le pri-vesce ca pe nisce aparintie reale si possibile si astu-feliu fantaséza in infinitu, fara de a-si mai aduce a minte, câ piciorulu lui se afla inca pe pamentu, si candu cine-va i aduce a minte de esistinti'a sa pamentésca, voiesce a realisá tóte acele visuri in fintie reale, in acela se nasce poesi'a estravagantiei, esagerârii si a absurdi-tâtii; poetulu insu-si, si aceia, cari lu-citescu decâtu cu sine si cu lumea se târescu intr'o viétia mísera si plina de nemultumiri, si ade-sea o finésca in desperatiune si nebunía.

Din aceste deci, amic'a mea, ai potutu ve-dé din ce constâ o poema adeveratu poetica, ti-poti acuma esplicá, — ce este finti'a poesiei.

Ea este representatiunea frumosului prin cuvinte, séu déca voiesci prin vorbire.

Frumseti'a este singurulu ei scopu, déca póte fi vorba despre scopu; de órece la jocu, dupà cum am spusu, cine-va nu are altu scopu decâtu joculu.

Poesi'a inse este frumseti'a in sa-si, aven-du-se pe cine in sa-si de scopu.

Ideile poetice vinu fara a fi preparate, ele vinu nechiamate, si totu astu-feliu fara nici unu scopu, singuru numai din necesitatea de a

gustá frumosulu; de aceea trebuie sê fía con-cepta si simtîta de cetitori si audítori.

Care la poesie pune intrebarea: „Ce vo-iesce autorulu cu aceste versuri? Ce potiu in-vetiá din ele? Ce mi folosesce acésta lectura?“ — acela nu are inca nici o idea despre acésta arte dumnedieiesca, acela sê recetésca poes'ia aceea si alte mai multe de repetíte ori, nisuindu a se transpune elu insu-si intr'o stare a jocului liberu fara scopu si naturalu. De siguru, câ va sosí momentulu, in care la unu punctu: va tresarí in sufletu unu ce asemenea fulgerului, unde nervele lui voru palpitá intr'unu modu deliciosu, asemenea ca intr'unu visu dulce, in care elu va simtî si va meditá aceea ce elu nu a simtîtu si nu a cugetatu nici odata, elu se va simtî eliberatu de tóte greutátile pamentesci ca intr'o bucuria mare si neesprimabila.

I. G. Baritiu.

La anulu cununiei mele.

— 20 noemvre —

Adi e anulu, candu de-odata,
Rug'a mea fu ascultata:
Dumnedieu mi-a datu si mie
Unu isvoru de bucuría.
Adi e anulu, candu in fine
Ceriulu m'a condusu la tine,
Si 'ncantati de fericire
Ni-amu juratu in veci iubire.

Éta anulu, câ fugí! . . .
Dar mi-pare ca si-o dí,
Pare-mi c'a fostu numai eri
Diu'a de ceresci placeri;
Câ-ci simtîmu fara 'ncetare
Fericire totu mai mare,
Si unu anu de fericire
E o clipa — in iubire.

Anu fericé, clipa scurta,
Punte care 'n ceriu me muta,
Tu-mi taiasesi viétia 'n dóue,
Si-mi creasi o viétia nóua;
Norii grei mi-au disparutu,
Totu ce vine e placutu,
Câ-ci, in cursulu traiului,
Tu-mi esti pórt'a raiului.

Fía-care dí si óra
Cu noi farmeci me 'mpresóra;

Ori ce clipa mi trece 'n sboru
Totu mai multu suridistoru...
Ce-mi urméza óre mai
Déca si-asta-di sum in raiu,
Standu pe calea multiamirii
La 'nceputulu fericii?!

Stau 'n uimire si me 'nchinu
Viitoriului seninu...
Asiu vorbí, dar limb'a-mi tace,
Multiamitu asceptu in pace;
Asiu cantá, dar nu mai potu,
Par' câ-su amutítu de totu,
Si 'n tacerea mea profunda
Lacremile mi se 'nunda.

Fia binecuventata
Ór'a scumpa, multu oftata,
Candu pe tine mai antáiu
Cu placere te zaríi;
Binecuventata fia
Clip'a cea de bucuría,
Intru care ne-amu iubitu.
Câ-ci de-atunce-su ferieitu!

Iosifu Vulcanu.

Avramu Iancu

si

Adunarea de la Duminec'a Tomei

si cea din 3|15 maiu 1848.

(Urmare.)

Cu tóte aceste, venira la adunare si preoti multíme diu tóte partile, si atáti mireni *mai priceputi*, cum dícu convocátoriele in câtu se póte díce, câ tóta inteligenti'a romana din Transilvania a fostu fatia la adunare, unii erau chiamati, altii au venitu de sine. Romanii transilvani aflatori in Romaní'a inca grabira a se întórce a casa, Laurianu, Vas. Maiorescu, Suciú, Armatu s. a. Lui I. Maiorescu n'a vrutu sê-i dea pasportu guvernulu Romaníei, elu nu se potú presintá de câtu prin scrisori. Laurianu pana a nu trece Carpatii, indemná pe Romani sê se adune, nu dóue trei mfi, ci dóue-dieci trei-dieci mfi. Afara de cleru si inteligentii civili, numerulu oelu mare si ornamentulu adunârii lu-formau mfile poporului, care venise la adunare impinsu numai de dorulu mantuirii natiunale, — si ca sê-si védia elu insu-si de caus'a sa, neincrendu-se numai in cei invetiati, nu cumva sê dea acestia man'a cu Ungurii.

Asié dar adunarea natiunala din 15 maiu se compunea din ambii episcopi, capitularistii din Blasiu, consistorialistii din Sibíu, protopopii de ambe confesiunile, tóta inteligenti'a seculara si mfile poporului. Erau de fatia mai multi Romani din Banatu si de la Crisiu, din Moldavia si Romania, pe carii i memoraramu mai susu.

Adunarea romana findu publica, fu cercetata de mai multe notabilitáti straine, mai alesu Unguri si Sasi; venira la adunare si Ungurii si Sasi din satele vecine. si inca Ungurii sateni se imbiau a se face Romani, ér tribunii le spuneau câ „Romanii nu s'au adunatu ca sê faca Romani pe Unguri, ci ca sê-i scape pe toti din servitute; asié dar Romanii sê fia Romani, Ungurii sê remana Unguri, si toti frati intre sine;“ cari cuvinte audíndu-le Ungurii, rapiti de bucuría nu scieau ce sê mai díca; dar ajunge câ si dupa ce s'a stersu iobagía, Ungurii tierani credeau si díceau câ adunarea de la Blasiu a pusu capetu iobagíei, — si peste totu anulu satenii Unguri tieneau cu Romanii.

Din cele díse vedemu, câ partea cea mai mare a adunârii érá nechiamata; dar atátu episcopii câtu si comisarii vediura in urma, câ érá cu nepotintia de a esclude de la adunare pe cei nechiamati in modu oficialu, si a nume pe poporu; deci adunarea fu recunoscuta de toti, chiar si de comisarii guvernului, de adunare generala natiunala, la care toti Romanii au dreptu de a luá parte, tienendu-se numai de instructiunea comisariilor, care o vediuramu mai susu.

Éta elementele din cari se compunea adunarea din 15 maiu!

Ajungêndu toti Romanii in campu, se formá la midilocu unu cercu mare in giurulu tribunei; in acestu cercu se asiediara cei mai de frunte ai natiunii: preotímea, nobilimea, investiatii si altii. Giuru impregiuru in largulu campului, mfile poporului. Poporulu condusu de tribuni intr'unu momentu se impartí in ulitie si cete, printre cari poteai trece si cu trasur'a. In aceste ulitie si cete ce le formá poporulu si cari mareau frumseti'a adunârii, se ridicara pe la locurile mai departate de tribun'a centrala mai multe alte tribune, de pe cari tribunii interpretau poporului desbaterile si incheiari e adunarii. Diu'a de 15 maiu érá una din cele mai stralucite díle, limpede serina, campulu verde in floritu érá acoperitu de fíi Romaniei érá caldura ferbinte, si poporulu stetea ca la o; serbatóre, in camesi albe, incinsi cu sierparie,

pe fecele lor se manifestá o seriozitate adeveratu romana, ca intr'o adunare unde poporul tienea consiliu „cumu sê scape republic'a“; pe fecele lor poteai citi tôte dorerile trecutului, si tôte virtutile prin cari se sulveze presintele si viitorulu natiunei.

Formandu-se adunarea in campu in acêsta ordine minunata, care mai alesu din partea poporului (dice „Organulu“) s'a observatu cu cea mai esemplara scumpetate, lucrarea cea d'antaiu a adunarei fu proclamarea ambiloru episcopi de presiedinti, nu ca episcopi ci ca Romani. Se mai alesera doui vice-presiedinti, Simeonu Barnutiu si Georgiu Baritiu. Apoi 10 secretari: canoniculu Tim. Cipariu, protopopulu de la Brasiovu Ioanu Popasu, prof. Laurianu, prof. Dem. Boeriu, adv. Iac. Bologna concip. Paulu Dunca, G. Angelu, Ioan Bobu, Petru Maniu si Ioan Branu.

Organisandu-se adunarea in acestu chipu, episcopulu Siaguna urmandu datinei celei pie strabuniloru nostri „ab Iove principium“, inainte de tôte indreptã rogatiuni ferbinti catra celu a-totu-potinte pentru imperatulu Ferdinandu si pentru natiunea romana ca sê lumineze mintea a tóta natiunea. Frumosu esemplu de caritate fratiésca si de cultura in adeveru omenésca! Eri servi sant'a liturgi'a episcopulu unitu pentru tóta natiunea, si astadi inaltia rogatiuni celu neunitu érasipentru tóta natiunea. De acêsta pietate se bucurã nu numai multimea de ómeni, dar' se bucurã si ceriulu. La rogatiunea facuta in campu erau invitati si au statu facia si generariulu Schurter si comisarii guberniali. Generariulu Schurter, rapitu de portarea cea minunata a poporulu in diu'a de ieri si de astadi, facu urmatóri'a declaratiune publica in adunare, câ „de cându e, a vediutu multe adunãri de poporu in Elvetia, Belgia, Englitera, dar adunare de poporu atãtu de numerosa, condusa in atãt'a linisce, care se documenteze atãt'a cultura, atãt'a seriozitate, si atãtu entusiasmu nobilu, n'a vediutu in tóta Európa“. Promitendu atãtu generariulu, câtu si comisarii, câ voru raportã voturile Romaniloru la locurile mai inalte, se retrasera din adunare.

Lucrãrile adunãrii incepura indata supt presiedinti'a ordinara.

Simeonu Barnutiu, vice-presiedintele adunãrii, se urcã mai antãiu la tribuna. Dupa ce desvólta, formuléza apoi urmatóriele propuneri, ca ocupandu locul antãiu intre dorintiele Romaniloru.

I. Adunarea acést'a se proclama de adunare

generalã nationalã a natiunii romane din Transilvania. Se accepta cu unanimitate.

II. Campulu acesta pe care se tiene prim'a admãre nationalã romãna din Transilvania, intru eternã aducere aminte a acesteia lucrãri glóriose, se va numi Cãmpulu Libertatii pentru totu-de-una. Intorcênduse in patru parti de patru ori repeti aceste cuvinte. Se accepta cu unanimitate.

III. Natiunea romana dechiara, câ vré sê remana de a pururea credinciosã imperatului Austriei si marelui principe alu Transilvaniei. — Se accepta cu unanimitate.

IV. Natiunea romana se dechiara si proclama de natiune de sine statatoria si de parte intregitã a Transilvaniei pe temeiulu libertãtii egale. Cu mare solemnitate se facu acêsta proclamare a libertãtii nationalã. Flamurele nationalã fluturau. Miiele poporului strigau: traésca natiunea Romana! propunerea se accepta cu cea mai via insufli-tîre.

V. Natiunea romana depune juramentu de credintia catra imperatulu, catra patri'a si natiunea romana. Se repete propunerea in patru parti si se accepta cu cea mai inalta insufletire. Se dã lectura formulei de juramentu. Se desbate, se corege. In locu de termenulu pe calea dreapta, episcopulu Lemenyi propune: pe calea legiuita, ér adunarea decide: pe calea dréptu si legiuita. Indreptandu-se formul'a juramentului, Barnutiu de pe tribuna anuciã, câ se depune juramentulu. Tóta adunarea si-ridica drépt'a in susu dupa datin'a depunerii juramentului. Erã inainte de prandiu si poporulu romãnu stetea la juramentu nemancatu ca la cuminecatura. Urmeza faptululu santu alu depunerii juramentului, care asié suna:

„Eu juru, in numele Tatalui Fiiului, si „alu Spiritului Santu, Dumnedieului celui viu, „cumca voi fi pururea credinciosu imperatului Austriei si marelui principe alu Transilvaniei Ferdinandu I si Augustei case Austria-„ce, amiciloru maiestãtei si ai patriei voi fi „amicu, si inamiciloru inamicu; cumca ca Romanu voi sustiené totu-dé-una natiunea nãstra Romana pe calea dréptã si legiuita, si o „voiu aperã cu tôte poterile, in contra ori-carui „atacu si asupriri; nu voi lucrã nici odata in „contra drepturiloru si a intereselor natiunei „Romane, ci voi tiené si voi aperã legea si „limb'a nãstra Romana, precum si libertatea; „egalitatea si frãtietatea; pe aceste principie „voiu respectã tôte natiunile Ardelene, pofindu „egala respectare de la dinsele, nu voi incercã „sê asuprescu pe nimene, daru nici nu voi „suferi sê ne asuprésca nimene: voi conlucrá

„dupa potintia la desfiintierea iobagiei, la emanarea cipurii industriei si a comerului, la pazirea dreptatii, la inaintarea binelui umanitatii, alu natiunii Romane si alu patriei nostre. Asié sê-mi ajute Dumnezeu si sê-mi dea mântuire sufletului meu. Aminu.

Juramentulu se depuse sub flamurele imperiale si nationale.

Solemnitatea cea mare, pietatea angerésca, cu care se depuse juramentulu, nu se póte descrie. Bine díce comitetulu permanentu intr'o publicatiune a sa: „De candu e Ardélulu nu s'a pusu juramêntu mai sântu de câtu acest'a. Juramentulu celoru trei natiuni nu póte sta facia cu acestu juramentu romanu. Prin juramentulu celoru trei natiuni se legatuescu aceste câ voru aperá si voru sustiené legile Aprobatorulu si Compilatatorulu, cari pe Romani i scotu afara din tíer'a loru, prin urmare juramentulu acela e in contra natiunii Romane, ér juramentulu Romaniloru nu e in contra nimenui; juramentulu celoru trei natiuni e juramentulu nesuferintiei, alu Romaniloru e juramentulu tolerantiei cei mai deplinite, juramentu de dreptate, de fratietate. Nefericitu sufletulu, care nu se va tiené de juramentulu acest'a au lu-va calcá.“

In acésta siedintia se aprobá apoi petitiunea facuta catra guvernulu pentru eliberarea lui Michiesiu, si se transpuse comisariloru spre a o inaintá la loculul seu.

Timpulu fiindu inaintatu, siedinti'a se ridicá, anunciandu-se a dóu'a pentru diu'a de mane diminéti'a la 8 óre.

In tóta siedinti'a I, desbaterile fura viie, insufflíte, daru pre pucinu curmate prin opozitiuni, câ-ci totu ce se proprunea erau adevèruri inalte. propuse de unulu, recunoscute de toti.

Dupa siedintia se dusera cu totii la prandiu. Toastele din tóte locurile, cine le-ar poté numerá. „*Organulu*.“ La més'a episcopésca erau pentru imperatulul, pentru guvernulu, pentru comandantele generalu, pentru comisarii guberniali, pentru presiedintii adunárii, pentru Papa Piu IX ca incepetoriu alu libertátii europene, pentru natiunea si tinerimea romana s. a. Salvele ostirei respundeau la aceste toaste. Intr'alte locuri pentru ómenii poporului, pentru poporu.

Tribunii si dupa siedintia continuara invetiaturele catra poporu, esplicandu-i tóte decisiunile luate, esplicându si legandu-i de inima mai alesu juramentulu nationalu ce depusesese. Le spunea ce-va sê díca proclamarea nationalitatii romane; le aretá, câ mai sunt milióne de Romani afara de Ardélulu, câ in Francia sor'a nóstra, si Italia, mun'a nóstra inca sunt Ro-

mani, si toti voru saltá de bucuría, audíndu câ si Romanii au pasítu in sírulu natiuniloru viie. Dreptulu nostru nationalu e nu numai o detorintia firesca catra Romani, ci si o detorintia catra umanitate, detorinti'a sacrata acum prin juramentu. Asié invetiau tribunii pe poporu. Asié se incheiá prim'a sedintia si prim'a dí a adunarei nationali.

Strainii nu aveau cuvinte de ajunsu pentru a inaltá atunci maturitatea si cultur'a Romaniloru. Insi comisarii in relatiunea oficiala ce chiaru in acésta dí tramisera la guvernulu despre cursulu primei siedintie, descriu cu multa lauda tóte cele petrecute in acésta dí. (Vedi raportulu in Ist. DAC. Sup. II. 238.)

Intr'aceea, partit'a unionista, spre séra, incepú a se plange, câ ea n'a apucatu a luá cuvintulu in cestuni de atát'a importanta, si cercá prin episcopi de a face sê se departeze poporulu catu mai curescudu din Blasiu, in sperantia câ fara poporu mai curescudu si-va ajunge scopulu. Poporulu inse, cu nici unu pretiu nu voiá a se departa inainte de incheierea lucrârilor adunárii.

Marti diminéti'a servitiulu d-dieescu se tienú totu la 6 óre ca si eri.

La 8 óre, totu poporulu érá adunatu in comitie in campulu Libertátii.

Atinseramu mai susu, cum cercau unionistii sê incurce lucrârele adunárii de eri. Poporulu érá neschimbatu in ideile sale, si la unu cugetu toti pan' la celu din urma.

Pe la 8 óre venia si episcopulu Lemenyi la campulu Libertátii, spre a-si ocupá scaunulu de presiedinte. Multímea poporului prin care trecea, lu-incungiurá de tóte partile strigendu-i cu respectu, dar cu tarfa: *sê nu faceti Unirea cu tíer'a ungerésca; sê nu ne vindemu tíer'a Mari'a ta; nu vremu Unirea cu tíer'a ungerésca*. Aceste strigári unanime ale poporulu atát'a intiparire facura asupra episcopului, in câtu acest'a de si era pentru Uniune, venindu in adunare si ocupandu-si scaunulu declará: „De unire nu póte sê fia nici o vorbá, pentru câ venindu eu printre poporu, toti strigara: unirea sê nu se face. Despre acésta éta cum suna protocolulu: „Domnulu episcopu Lemeni ocupandu scaunulu, marturisí cum-ca trecêndu prin poporu, „l'a audítu strigându cu o gura, câ nu voesce „uniunea Transilvaniei cu Unguria, si a *enumciatu, câ de unire astâdi nu póte fi vorba*.“

Enunciarea episcopului, descuragiá pe unionisti. Cu tóte aceste, unionistii sciíndu, câ in acésta siedintia au a se desbate puntele petitiunei nationale, cugetau, câ li se va da buna

ocasiune de a prelungi desbaterea asié in câtu necum astadi, dar' nici mane nici poimane sê nu iea capetu lucrârile adunării, si ast-felu poporul fiindu contrinsu a se departá, sê remana in Blasiu numai chiamatii episcopiloru spre a nimicí lucrârile de pan' acum ale adunării. Toti unionistii venisera gata cu diferite propuneri. Inca nu se cetise protocolulu. In urm'a enunciării de mai susu a episcopului, unii propusera ca sê nu dechiare Romanii, câ nu voru uniunea ci se pretinda a fi chiamati la diet'a unгурésca spre a participá si dinsii la tractarea acestei cestiuni. Atunci incepura ómeni poporului, si mai alesu junii tribuni, a pretinde cu energiá de la inteliginti sê nu petréca timpul cu vorbe desierti,, ci sê se citésca protocolulu, si sê incépa desbaterile regulatu de la tribuna. Se dá lectura protocolulu. Se perde multu timpu cu observatiuni precalculate a supra protocolulu siedintiei de eri. Poporul doriá sê iea capetu adunarea mai curêndu, fiindu lipsitu de midilóce Tribunii staruira din nou, si in fine protocolulu siedintiei de eri se autenticá.

Acum venira din nou mai multi cu diferite propuneri de unu interesu mai secundariu. Bologna, Hania si Penciu vorbira in interesulu Romaniloru dintre Sasi, Barnuti indemnâ pe ómeni sê plínésca servitiile urbariale pan' la stergerea iobagiei pe cale legala. De asemenea i indemnâ si episcopulu Siaguna, ér poporul respunse: *Vine! numai sê fia câtu mai curendu.* Vicariulu Siulutiu (care se facu mai tardíu mitropolitu) propuse ca de aci inainte in lucrârile oficiale si in limbele celoru-l-alte natiuni, Romanii sê se numésca *Romani*, ér nu *Oláh* si *Walach*. Mai vorbira si altii. Dar adunarea pofí cu taría, ca sê se tréca la alte obiecte cari atingu fiinti'a causei natiunei intregi.

Atunci se suf la tribuna Laurianu, desfasurá cu acuratetia de maestru puntele petitiei nationale. Adunarea intréga remase multiamita si convinsa despre totu ce erá de facutu pentru intemeierea nationalitáti romane, totu de o data vediura cu totii, ce lucru stralucitu este, candu se apera caus'a dreapta cu puterea si autoritatea sciintiei!

Punctele petitiei nationale, desbatute cu de ameruntulu si apoi acceptate de adunarea intréga, sunt urmatóriele:

„1) Natiunea romana, rezimata pe principiulu libertáti egalitáti si fratétáti, pretinde independinti'a sa nationala in respectulu politicu, ca se figureze in numele seu; sê-si aiba r epresentantii sei la diet'a tierii in proportiune

cu numerulu seu; sê-si aiba deregatorii sei in tóte ramurele administrative, judecatoresci si militare in aceea-si proportiune; sê se servésca cu limb'a sa in tóte lucrurile ce se atingu de dîns'a atátu in legislatiune, catu si in administratiune. Ea pretinde pe totu anulu o adunare nationala generala.

„2) Natiunea romana pretinde ca Biserec'a romana, fara distinctiune de confesiune, sê fia si sê remana independinté de la ori-care alte bisereca, egala in drepturi si folóse cu celel-alte bisereci ale Transilvaniei. Ea cere restabilirea mitropolíei romane si a sinodului generalu anualu cu deputati beserecesci si mirenesci. In sinodu sê se aléga episcopii romani fara candidatiune.

„3) Natiunea romana cere fara intardíare desfiintiarea iobagiei, fara nici o desdaunare din partea tieraniloru. Ea cere totu de-o-data desfiintiarea dieimeloru.

„4) Natiunea romana poftesce libertatea industriale si comerciala cu ridicarea cehuriloru si a privilegieloru, si a tuturoru pedeceloru si stavileloru comerciului in tierile vecine, de cari se tiene desfiintiarea vameloru la granitia. —

„5) Natiunea romana cere sê se stérgea darea a supra viteloru ce se pascu in tierile vecine, si sê se pazésca tractatele pentru econom'a viteloru incheiate intre Austria, Pórtatomania si principatele romane.

„6) Natiunea romana cere desfiintiarea dieciuelei metaleloru create in patria.

„7) Natiunea romana cere libertatea de a vorbí, de a scrie si tiparí fara de nici o censura. —

„8) Natiunea romana cere asecurarea libertáti personale, nimeni sê nu se póta prinde sub vre unu pretestu politicu. Cere libertatea adunáriloru.

„9) Natiunea romana cere tribunale de jurati cu publicitate, in cari procesele sê se faca verbale.

„10) Natiunea romana cere inarmarea poporului, gard'a nationala: militi'a romana sê-si aiba oficerii sei romani.

„11) Natiunea romana cere denumirea unei comisii miste compuse din Romani si alte natiuni transilvane, pentru cercetarea celoru de mediune a mosíeloru si paduriloru.

„12) Natiunea romana cere dotarea clerului romanu intregu din cas'a Statului, intogma cu clerurile celoru-l-alte natiuni.

„13) Natiunea romana cere infiintiarea scóleloru romane pe la tóte satele si urbile, a

gimnasiilor, institutelor militare si tehnice, si a seminariilor preotiesci, precum si a unei Universitati romane, dotate din casa Statului in proportiunea poporului contribuentu, si cu libertate de a invetiá.

„14) Natiunea romana pretinde portarea comuna a sarcinilor publice dupa starea si averea fia-caruia, si stergerea privilegiilor.

„15) Natiunea romana poftesce ca sê se faca constitutiune noua pentru Transilvania prin o adunare constituenta a natiunilor tie-rei, constitutiune intemeiata pe principiile dreptatii, libertatii, egalitatii si fratietatii; sê se lucreze codici noué de legi civile, penale, comerciali etc., totu dupa aceste principie.

„16) Natiunea romana cere ca conlocutiunile natiuni nici de cum sê nu iea la desbatere ca-s'a uniunii cu Ungaria, pana candu Natiunea romana nu va fi Natiune constituita si organizata cu votu deliberativu si decisivu in camer'a legislativa; ér din contra, déca diet'a Transilvaniei ar voè totusi a se lasá la pertractarea acelei uniuni de noi fara noi: atunci Natiunea romana protestéza cu solemnitate.“

Dupa adoptarea, in aplausele universale ale adunarii, a acestoru punte ale petitiunii, Laurianu descindendu de pe tribuna, inteligentii lu-rapira pe susu si-lu portara in triumfu intre poporu, de asemenea pe Barnutiú, pe Baritiú si pe cei trei tribuni ai poporului, ér ómenii i luau din manele inteligentiloru, si i portau prin adunare.

S'a propusu apoi alegerea a dóue deputatiuni, cari sê duca cererea natiunii, un'a la imperatulu la Viena, alt'a la diet'a celoru trei natiuni la Clusiu. De asemenea alegerea unui comitetu permanentu in Sibíu.

Numerulu deputatiloru la imperatulu, supt presedinti'a episcopului Siaguna si vice-presedinti'a emeritului comite supremu Vas. Nopcea, se ffa de celu pucinu 30; aiu celoru tramisi la dieta, supt presedinti'a episcopului Lemeni, sê ffa de celu pucinu 100.

Ér' comitetulu permanentu, supt presedinti'a episcopului Siaguna, si vice-presedinti'a profesorului Barnutiú, sê ffa de celu pucinu 12 membrii.

Aceste propuneri se acceptara. Alegerea se fach.

(Finea va urmá)

Doine si hore poporale.

— Din giurulu Timisiorii. —

I.

Bade, bade, dragulu meu,
Eu bolescu de dorulu teu;
Si mi-i frica, c'oiu muri,
Si cá tu vei mai tréi.
D'oiu muri 'naintea ta,
Tu asié mei ingropá:
Patru popi totu tenerei,
Si cincispre ce 'nvetiacei,
Sê-mi descante totu pe strade
Se me scapu eu de pecate;
Impregiurulu casei mele
Dóue-spre ce fete 'n gele
Sê mérga cu flori in mana,
C'a muritu o dalba juna.
Ér tu bade, dragulu meu,
Sê vini la mormentulu meu,
Demanétia desu de zori,
La cantulu cocosiloru,
Sê te rogi lui Dumnedieu,
Pentru sufletielulu meu;
Eu din grópa m'oiu sculá
Si mereu te-oiu sarutá.

II.

Frundia verde de aluna,
Place-mi copil'a romana
Cá-i frumoáa, dragastósa,
Te petrunde pana 'n ose,
Si-i placuta, alba 'n piele,
Si-i usióra, lata 'n siele,
Si-are facia rumeióra,
Ochi negri de porumbióra;
Guritia de turturitia,
Par' cá e o columbitia.

III.

De asiu sci eu ca sê sboru
La mandr'a in sinisioru,
'n tóta diu'a asiu sburá,
Dorulu mi-l'asiu stimperá.
Si de-asiu sci sê me prefacu,
Intr'o rosa ce-i pe placu,
Iute m'asiu si stramutá,
Sê me cumpere totu ea,
Sê me póрте 'n perulu ei!

Culese de

Sofia Seculianu.

O colecțiune de poesie poporale romane.

(„Cantece poporale de pe valea Prutului“, culese, corectate și adnotate de N. A. Caranfilu. Husi, tipografi'a asociatiloru, 1872.)

Proudhon la anul 1840 a scris o epistola amicului seu Ackermann, din cauză, că acestu din urma a publicatu o colecțiune de poesie sub titlulu: „Chants d'amour“, pe care o tramise și filosofului.

Epistola suna astu-felu:

„Iubite Ackermann! Dta ai publicatu de curându unu volumu de poesie; ai facutu bine, și eu ti-gratulezu, că ai avutu paciintia d'a te ocupă cu numerarea versurilor și a cesurei; dar eu asiu fi simțitu mai multa placere, vedindu-te a publică vr'o mica traducțiune germana seu francesă, au vr'unu studiu limbisticu seu filosoficu, seu preste totu o lucrare mai demna de dta și de timpulu, in care traimu. Eu credu, că numerulu versurilor bune, câte se potu face in ori ce limba, in generalu este foarte micu, și in specialu ceea ce privesce limb'a francesă, sum de parerea, — că acestu numeru e esauriatu prin Voltaire.“

Proudhon basēja parerea sa pe miculu numeru alu vocaleloru in limb'a francesă, celu multu trei seu patru mii de cuvinte, cari nu formēja o cantitate de ajunsu pentru combinatiuni. Nu pentru că o natiune ar poté produce numai unu Corneille, numai unu Racine, numai unu Molière; dar fiindu că ceea ce face pe unulu Corneille și pe altulu Racinu, nu este de ajunsu și pentru altii.

Si Proudhon mai adauge:

„Dta vei tiené minte, că cei mai de urma poeti ai Greciei și Romei, dóra adumbriti de geniulu lui Homeru și Virgiliu, nu erau decâtu adunatori de imitatiuni. Si pentru ce? Pentru că, pe candu ei aparura erau deja tóte facute. Unu versu frumosu nu merita, ca pentru elu sê cetimu alte trei sute slabănóge.“

Sainte-Beuve observa la acést'a, că Fontanes, carele dintr'unu micu jurnalistu și poetu placutu a devenitu senatoru, conte, pair și decanu alu universității, in cestiunea poeziei se inchină și elu aceluia-si principiu cu Proudhon, — și avea datin'a sê dica: „Tous les vers sont faits!“ — tóte versurile sunt facute.

Ce felu? Tóte versurile sunt facute! Asié dara in viitoriu sê renunčiámu la poezia, și sê nu mai cetimu pe poetii moderni? Seu mai bine a dice, poeti nu mai sunt și nici nu voru fi?

Mi-se pare, că filosofii au cam broditu-o.

Nu negu, că poezia in generalu se afla in decadintia, cauză acesteia inse e directiunea materialistica a epocii in care traimu, și nu neajunsulu cuvintelorु seu ideiloru poetice.

Asertiunea, că degeneratii poeti ai Romei și Greciei erau toti adumbriti de geniulu lui Homeru și Virgiliu, nu e corecta; erá mai bine a se dice, că poetii decadintiei erau rei, nu pentru că li-a lipsitu combinatiunile de cuvinte, ei fiindu că n'au avutu in-geniulu.

Victoru Hugo, Lamartine și Alfredu de Musset,

au doveditu intr'unu modu eclatantu, că Proudhon și Fontanes n'avura dreptu.

Cuvintele, simțirile, ideile se modifica in tóte dîlele; asié dara artea se poté completá in mesura ne-marginita; va sê dica tóte versurile nu sunt inca facute.

Trebuie numai a posede mai multu geniu, decâtu antecesorii.

Dupa acésta introducere cam lunga, sê me intorcu la scopulu acestoru síre!

Inaintea mea zace o mica brosiura din Husi, in care dlu N. A. Caranfilu publica 25 de poesie poporale romane de pe valea Prutului, culese, corese și adnotate de dsa.

E bine, déca amu și primí sentinti'a pessimista a lui Proudhon și Fontanes despre poezia; aceea s'ar poté aplicá numai la poezia artificiósa, și nici decâtu la cea poporala.

Civilisatiunea moderna, cu nenumeratele sale intentiuni realistice, are o inriurire nefavorabila a supra poeziei; dar civilisatiunea impressiunéza mai alesu clasele inteligintiei, ér poporul și se inchina numai cu incetulu; elu dara va conservá inca timpu indelungatu datinele sale și poezia sa originala.

Asié dara, déca nu din inteligintia, dar celu pucinu din poporu mai avemu inca sê audímu multe accente frumoșe și originale ale lirei lui Apoline.

Si ast'a se poté aplicá la noi Romanii cu atátu mai vértosu, cu câtu poezia nóstra poporala inca in cea mai mare parte e necunoscuta, și cu câtu acést'a e una dintre cele mai frumoșe și mai bogate poezie poporale, din câte se afla pe fatia pamentului.

Este dara de prisosu sê spunu, că cu celu mai viu interesu am inceputu sê cetescu colecțiunea dlui Caranfilu.

Interesarea mea s'a mai potenciátu și prin impregiurarea, că aceste cantece sunt culese de pe valea Prutului, de unde s'au stracuratu inca in publicitate atátu de pucine melodii ale lirei romane poporale.

Am cetitu și recetitu mic'a brosiura de 94 pagine, și éta pe scurtu impresiunea facuta:

In colecțiunea presinte sunt mai multe flori frumoșe, dar unele-su nesonóre și necomplete, slabe; ér altele se afla și in colecțiunea dlui V. Alesandri, inse in forma mai frumoșa.

Tóta colecțiunea mi-pare ca unu buchetu, in care se afla flori rare, intre altele ciungarite și fara mirosu; câ-ci cel'a ce l'a compusu, nu este gradinariu, care sê cunósca pretiulu și frumsetia singuriteceloru flori.

Eu sum de parerea, că precum a traduce pe unu poetu strainu numai unu poetu e capabilu: asié și la publicarea unei colecțiuni de poesie poporale „corectate“ se poftesce unu óre-care talentu poeticu.

Multe gresiele tehnice, și réu'a alegere a unor poezie din acésta colecțiune, me asigura, că nici dlu Caranfilu nu este poetu.

Facea dara mai bine, déca cedea manuscriptulu intregu unui poetu, d. e. dlui V. Alesandri, caruia se dedica și acésta brosiura; carele ar fi sciutu sê curatiésca florile de buruiene și ar fi presintatu publicului unu buchetu frumosu.

Dlu Caranfilu ni spune la inceputu, că de astadata a publicatu numai jumetatea colecțiunii sale. In-

câtu pentru publicarea partii a dóu'a, lu rogu sê asculte svatulu meu.

La din contra asiu fi silitu a esclamá si eu: „Tous les vers son faits!“

Spinu Ghimpescu.

Frumós'a si Infricosiatulu.

— Naratiune francesă. —

(Urmare.)

— Poti dara merge candu vei voi, dara, — dîse mai incolo, — eu nu voiescu sê te departi de aici cu man'a góla. Du-te inderetru in sal'a, in care ai dormitu, acolo vei afla o arca mare góla, intru aceea poti asiediá totu ce-ti va placé, acusi eu voiu dispune transportarea ei in locuinti'a ta.

Cu aceste Infricosiatulu s'a retrasu, éra bunulu negotiatoriu inaintandu incetu catra chil'a mentionata, cugetá intru sine:

— Acuma déca trebuie sê moriu, celu pucinu voiu avé acea mangaiare, câ voiu poté lasá pane sermaniloru mei prunci.

VI.

Elu s'a rentorsu dara in dormitoriulu seu, a aflatu acolo unu cuantu mare de galbeni, — din cari a implutu lad'a cea mare, precum i-a dîsu Infricosiatulu, si a incuiatu-o; dupa aceea s'a dusu la calu, pe care incalecandu-lu a esítu din palatu, tocmai cu asié mare tristétia, ca si cu câta bucuria a fostu intratu acolo.

Calulu si-a alesu dupa instinctulu seu, una din carârile codrului, si poste câte-va óre bunulu negotiatoriu a ajunsu la simpl'a sa locuintia. Inse in locu de a se da bucurá de vederea prunciloru sei, a eruptu in plansetu.

Ramulu cu rosele lu-tienea in mâna, si l'a intinsu Frumósei, dîcêndu:

— Primesce aceste rose, cari in adeveru, scumpu le va resplatí nofericitulu teu tata!

Apoi enarà familiei casulu seu. Dupa acestu discursu, fetele cele mai mari, au eruptu in plansetu atacandu pe Frumós'a, care nu plangoa.

— Éta ce casiuna superbi'a acestei creature mititele, — dîceau ele, — care nu a cerutu vestminte, precum noi; domnisiór'a a voitu sê se distinga si a adusu mórte tatalui nostru, si inca nici câ plange.

— Ar fi, cu totulu de prisosu, — respunse Frumós'a, — pentru ce se plangu eu mórtea tatalui nostru? Elu nu va mori! De óra-ce Infricosiatulu primesce pe una dintre noi in loculu tatalui nostru, eu me voiu predá furiei aceluia, si me simtiu fericita, déca murindu, voiu scuti pe tatalu meu, si prin acésta mi-voiu poté documentá amorulu ce-lu am castra elu.

— Nu, sor'a nóstra, — dîsera numai decátu cei trei frati, — tu nu vei mori, — noi vomu cautá pe Infricosiatulu, si de nu-lu vomu poté ucide, vomu mori noi sub loviturile lui.

— Nu sperati, pruncii mei, — dîse negotiatoriulu tata, — poterea acelu Infricosiatu e asié de mare, incátu e cu nepotintia a-lu ucide. Eu me bucuru de anim'a cea buna a Frumósei, dara nu voiescu a o espune la mórte. Eu deja sum betranu, si altmintrea numai pucinu tîmpu mai am de vietuitu; asié eu numai câti-va ani voiu perde din vietia, cari pentru voi, iubittii mei prunci! nu-i considerediu.

VII.

— Te asecurediu tata! — dîse Frumós'a, — câ in acelu palatu fara mine nu vei intrá, nu me poti retentioné sê nu-ti urmediu; de si sum inca tenera nu me legu de vietia asié ne despartibilu, si mai dorescu a fi mistuita de acelu Infricosiatu, decátu a mori in acea dorere care asiu avé, sciindu câ am perdutu pe tata-meu.

Cu unu cuventu, Frumós'a, cu ori-ce pretiu, se pregatea in palatu, éra sororile ei se desfetau in sacrificarea acést'a a ei, — pentru câ ele erau fórte invidióse.

Negotiatoriulu intru atât'a fu cuprinsu de dorere pentru fic'a sa, incátu arc'a cu aurulu nici câ-i viniá in minte; cu atâtu mai tare fu suprinsu, candu, — voindu a se culcá — dete de arca in anghiulu dintre parete, si intre patulu seu.

Elu decise nu mai decátu a nu comunicá prunciloru sei inavutírea acést'a rapede, fiindu câ fetele lui voiau a se rentórce in cetate, éra elu doriá a poté mori in retragore la tíera.

Frumósei totu-si i descoperi secretulu, care i istorisi, câ sub indepartarea lui, le-au cercetatu câti-va domni, dintre cari doi insi iubescu pe sororile ei; totu odata ea rogá pe tata-lu seu, sê le marite, pentru câ ea le iubescu, si din tóta anim'a le iérta reulu celu multu, ce au comis a supra ei.

Fetele acele rele, si frecara ochii cu cépa, ca sê se véda a plange, candu a plecatu Frumós'a cu tata seu; dara fratii au plansu cu dorere sincera, precum si tat'a lor; numai Frumós'a nu planse, câ-ci nu voiá a mai marí dorerile lor si cu plansulu seu.

Calulu de sine si-alese calea, care conducea la castelu; si de catra scra ea si diari palatulu iluminatu, ca mai nainte.

Calulu de sine se duse in grajdu, ca si candu ar fi a casa; éra negotiatoriulu cu fic'a sa intrara in sal'a cea mare, unde i asceptá o mésa eleganta, si aster-nuta pentru dóue persóne.

Negotiatoriulu nu avea apetitu de mancare, Frumós'a inse tóte le comitea, ca sê se arate odihnita, si siediu la mésa, dîcêndu intru sine:

— Fér'a, — precum se vede, — inainte de a me inghití, voiesce a me ingrasiá, asié ospetiu mare a dispusu mentru mine.

Dupa ce ei cinara, de odata audira, unu vuietu, unu urletu inforatoriu, la ce negotiatoriulu numai decátu dîse ficei sale unu „adieu“, si planse, sciindu câ vine Infricosiatulu.

(Va urmá.)

S A L O N U.

Conversare cu cetitóriele.

— De ici si de cole. —

(Ce poti invetiá între damele romane din Banatu, — pentru ce s'a pusu adunarea pentru teatru la Caransebesiu, — toti generali si nici unu gregariu, — apostolulu Pavelu si ungurii, — a fostu! — missiunea episcopiloru, — interesu si interese, — foculu de la Bostonu, — coler'a.)

Meine Damen!...

Pardonu! Erám s'o patiescu. Voiam sê incepu a conversá cu dvóstre nemtiesce.

Nu e mirare. Stau inca si acuma totu sub impressiunea concertului de la Timisióra... Me credeam chiar acolo...

Numai o mica deosebire este între *atuncea* si *acuma*. Acolo adeca am cetitu o conversatiune damelor germane — romanesce; ér acuma eram p'ací sê conversezu nemtiesce — cu dvóstre.

Asié patiesce omulu, déca petrece multu in societatea damelor romane din Banatu; se pré invétia cu — limb'a nemtiésca.

* * *

E bine, fiindu câ am inceputu sê vorbescu despre Banatu, permiteti-mi sê respundu aice si la acea intrebare, facuta de unu amicu alu meu, câ pentru ce s'a decisu a se tiené viitóri'a adunare generala a societáti pentru fondu de teatru la orasiulu Caransebesiu?

Din simpl'a si pré natural'a cauza, câ orasiulu acest'a e celu mai potrivit pentru o adunare romanesca in interesulu artiloru frumóse.

Sciti pentru ce?

Pentru câ la noi tóte, dar mai alesu artile, inaintéza cu iutiél'a melciului, ér patri'a melciloru e — Caransebesiulu.

* * *

Si, ca sê remanemu totu la Caransebesiu, voi mai insemná aice, câ din orasiulu acest'a a esítu primulu generalu romanu in armat'a austriaca.

Dorere inse, câ dlu Traianu Doda e pusu in pensiune, si astu-felu noi nu mai avemu nici unu generalu romanu, — díceti dóstre.

Ve insielati.

Uitati-ve numai in giuru de dvóstre, si nu veti vedé decátu numai totu generali, câ-ci la noi nimene nu voiesce sê fia gregariu, ci toti generali — conducatori.

* * *

Cu unu generalu mai pucinu, dar cu unu episcopu mai multu.

Atât'a s'a totu vorbitu de Petru si Pavelu, pana ce in urma s'a si numitu — Pavelu.

Santulu Pavelu a fostu apostolu. Despre acestu apostolu inse ungurii credu, câ n'a iubit u pe Romani. Unu proverb u ungurescu adeca díce, câ: „Ott hagyta mint St. Pál az oláhokat.“ (L'a parasitu, ca santulu Pavelu pe Romani.)

Unu malitosu ar poté face glum'a, câ si caus'a numiri i de episcopu a lui Pavelu, e speranti'a firma

câ nici elu nu va face de rusíne pe strabunulu seu apostolu.

* * *

Dar asta ar fi o mare malitia.

Toti scimu, câ parintele Pavelu a fostu unu bunu Romanu — in Maramuresiu.

* * *

„Gazet'a Transilvaniei“ inse díce, cu — francheti'a propria ei, câ noulu episcopu nu va face multi puresi in Transilvani'a.

Curiosu!

Par' câ missiunea unui episcopu ar fi a face puresi, si nu — deputati guvernamentali.

* * *

In dílele trecute s'a mai intemplat unu evenimentu natiunalu.

S'au primitu fondurile bisericesci romane, de la Carlovetiu.

La platirea capitalului nu s'a facutu nici o vorba, — dar de nesce interese fratii serbi nici nu voiau s'auda.

Ei au ganditu, câ e destulu pentru Romani, câ ei au *interesu* a posede acele fonduri, pentru ce sê aiba si *interese*?

* * *

La Bostonu a fostu unu focu cumplitu.

De siguru acolo a arsu si registrulu Asociatiunii aradane, in care se inscrieau membrii cari au platitu tacsele lor.

Asié dara nu e mirare, câ acuma nu se mai gasesce nici urm'a acestoru insemnâri.

* * *

Sê incheiâmu cu obiectulu, care adi stâ la ordinea dílei cu — coler'a.

Éta unu micu dialogu!

— Mei frate, nu te temi de colera?

— Nu.

— Pentru ce?

— Pentru câ vreu sê scapu de ea, si-apoi scii ce díce proverbulu: de ce te temi, nu scapi!

Josifu Vulcanu.

CE E NOU?

* * * (Noutatea cea mai placuta,) e, câ iérn'a nici decátu nu vré sê se incépa. Avemu nesce díle frumóse, incátu ne credemu in primavéra. Acésta credintia se mai intaresce si prin curios'a intemplare, ce dóra nu s'a pomenitu nici de cincí-diecí de ani, câ pomii producu fructe de a dóu'a óra in anulu acest'a. Avemu inse si unu óspe neplacutu, — coler'a; dar sperám u, câ se va cará câtu de curendu, câ-ci totu scadiendu si ea se gata de duca.

* * * (Damele nóstre,) precum aflâmu din mai multe parti, se pregatescu a tramite lucruri de maná

pentru loter'ă din Deva, care se va ține în folosul bisericeii romane de acolo, pe timpul adunării generale a Asociațiunii transilvane. Revocăm dăra în memori'ă cetitōriilor nōstre, cā terminulu de insinuare e lun'ă lui mart'isoru.

*** (*Monumentu lui Iancu.*) Afăm cu bucuria, cā la inițiativ'ă confratiloru nostri din Zarandu s'au inceput contribuiri în mai multe parti pentru o colectă națională, din care sē se ridice unu monumentu lui Avramu Iancu. — Suntemu convinsi, cā spre acestu scopu toti Romanii voru grabi a contribui dupa potintia. — Fia-care natiune intr'atāt'ă e vrednică de stima, încātu dins'ă si-stimēza barbatii mari!

*** (*Banc'ă de creditu fonciariu în Roman'ă.*) despre care vorbiramu si noi, se va infintia de siguru. La prim'ă conferintia din sal'ă Ateneului se si subscrisera diece miliōne. Apoi se alese unu comitetu de noue persōne, fara deosebire de partite politice. Dumnedieu s'ajute!

*** (*Poetulu G. Sionu*) anuncia cu bucuria prin diuariile de la Bucuresci, cā dupa mai multe încercări facute în îmbunătățirea sementiei porumbului (cucuruzului) a reesit cu o specia strălucită, deci invita pe doritori a cumperă. Suntemu convinsi, cā poetulu nostru berangianu va face mai bunu câștigu cu sementi'ă sa de cucuruzu, — decātu ar fi facutu publicandu vr'o colectiune nouă de poesie. — Trista învetiatura e acēt'ă pentru tenerii nostri, cari inspirati de foculu divin, vreu a se urcă pe Parnasulu romanu.

*** (*Unu curiosu ofertu*) ni-a facutu unu invenițoriu din Banatu. Elu adeva ne rōga sē-i tramitemu fōi'ă gratis, si pentru fia-care numeru ni ofere în schimbu câte unu esemplariu netaiatu din „Fōi'ă invenițoriiloru poporulu.“ Multiamimu frumosu!

*** (*Vomu avē drumuri de feru spre Roman'ă.*) Intre Roman'ă si Austro-Ungari'ă s'ă facutu învoieța în privint'ă legaturiloru drumuriloru de feru la otarele comune. Conformu acestei învoiele mai antăiu de tōte Austro-Ungaria se oblēga a aduce cātu mai curendu o linia de drumu feratu de la Timisiōra, prin Lugosiu, Caransebesiu si Mehadia, la Orșiova, si de acolo a o împreună la Verciorova cu lini'ă ferată romana de la Turnu-Severinu. Alta legatura are sē se face îndata apoi prin passulu Vulcanului, de la Petrosieni în Ardealu pana la Filiasiu în Roman'ă, pe valea Jiului, îndetorindu-se acf Roman'ă de la unu punctu ôre-care corespundietoriu alu liniei sale principale a întinde o aripa spre amintitele puncturi de la fruntaria. A trei'ă legatura are sē se face — pana în patru ani, pe la Oituzu, pentru a esf la Galati. În fine pentru acel'ă-si timpu este pusa în vedere si legatur'ă la Brasiovu si Predēlu, pentru a duce pe valea Prahovei la Ploesci, si de acolo la Bucuresci si Giurgiu.

*** (*Bancnotele de 1 fl. si 5 fl.*) Conformu ordinațiunii emise de ministeriulu de finantie comunu, la 19 maiu a. e., bancnotele de 1 fl. si 5 fl. (cu tipariture rosie) si declarate de note de statu, numai pana la 31 decemvre 1872 se voru înșchimbă. Deci toti aceia cari posedu asemene note de statu, sē grabēsca a le înșchimbă, ca nu cumva sē aiba paguba!

*** (*Societatea de lect. a tinerimei din Beiusiu*) s'ă constituitu la 10 nov. sub presiedinti'ă dlui directoru gimnasialu Teodoru Kővári astu-felu: notariu alu corespundintieloru Demetriu Kővári, stud. cl. VIII, notariu alu siedintieloru Ioanu Pallē de stud. cl.

VIII, bibliotecaiu Absolonu Todea stud. cl. VII, casariu Andreiu Centea stud. cl. VII, colectoru de foi Georgiu Popa stud. cl. VI. În fine studintele de cl. VIII Patriciu Coroiu salută societatea prin o cuventare potrivita.

○ (*Diet'ă Ungariei.*) La 18 nov. s'ă întemplatu în siedinti'ă publica unu scandalu mare. Deputatulu Csernátony în replic'ă sa la respunsulu ministrului de justitia, datu de acēt'ă în urmarea unoi interpelatiuni a numitului deputatu, a atacatu atātu ministeriulu întregu, cātu si pe singuraticii ministrii, — cā pancandu tier'ă se afla în deficitu, dinsi si-cumpera dominiu si si-edifica palaturi. La acēta acusatiane, ministrulu presiedinte Lónyay a respunsu cu multa violintia. În fine Csernátony se mai scolă inca odata, provocandu pe fostulu presiedinte Somssich, a decide, dēca respunsulu domnului ministru-presiedinte fu respunsulu unui omu cum se cade, sēu ba? Dupa aceste siedinti'ă se închiă în mijloculu unei iritatiuni. În urmarea acestei incidentu în siedinti'ă de la 22 nov. deputatulu Korizmics propuse unu proiectu de resolutiune pentru schimbarea regulamentului camereii, spre a se împedecă în vițoriu asemene incidente; ér deputatulu E. Simonyi propuse unu altu proiectu de resolutiune, spre a se numi o comisiune de 6 membri, pentru esaminarea toturoru actelor financiale ale ministeriului, încependu de la an. 1867. Ambele aceste propuneri se desbatu în siedinti'ă de la 23 nov. respingēndu-se ceea a lui Simonyi.

ℳ (*Hymen.*) Dlu Ioanu Lucutia teologu absolutu de dieces'ă Aradului a sorbatu la 24 nov. cunun'ă sa cu dsiōr'ă Elena Sierbanu, fiic'ă dlui preotu gr. or. Georgiu Sierbanu din Nadlacu, în comitatulu Cianadului.

Literatura si arte.

*** (*Diuarie noue în Roman'ă.*) Patru diuarie noue aparura de curendu în Roman'ă, si a nume „Reform'ă“ reaparuta, — „Independintulu“ la Botosieni, „Teleormanulu“ în Teleormanu, — si „Vōcea Aparatoriului“ la Iasi. Cele trei d'antăiu sunt naționale, ér acestu din urma e în soldulu jidoviloru. Asiē dăra jurnalule se sporescu, dar ôre sporitu-s'ă publiculu cetitōriu? Nu credemu. Noi suntemu de parerea, cā în locu de a fondă atâte diuarie, si prin urmare, în locu de a despartî atātu de multu poterile spirituale si publiculu prenumeratoriu, ar fi mai bine a concentră tōte aceste la câte-va diuarie, cari astu-felu apoi aru poté corespunde misiunii lor. Ast'ă s'ar poté aplică si la noi dincōce de Carpati. Ce trebuintia avemu de patru diuarie politice, candu si dōue ni-su de ajunsu pentru numerulu celu micu alu prenumerantiiloru?!

*** (*La Galati*) s'ă pusu sub tipariu o carte didactica intitulata: „Elemente de istori'ă sacra a testamentului vechiu si nou“, pentru clasele primarie de St G. Chimetu. Cartea e primita de episcopulu Dunareii de josu, parintele Melchisedecu. — Pretiulu 1 leu nou.

*** (*Concertu la Lugosiu.*) În 24 nov. se țienū în Lugosiu unu concertu romanu cu concursulu dsiōrei Livia Pascu, în folosulu fondului gimnasiului romanu din Bradu.

Din strainetate.

△ (*O sabia de onóre pentru o dama.*) Déca Damicell'a Lix Hr. Iosef Prudhomme ar fi fostu, s'ar fi bucuratu in septeman'a trecuta de cea mai frumoasa dî a vietiei sale, câ-ci Alsacienii i-au oferitu o sabia de onóre. O sabia unei damicele! Acést'a pôte sê pare la vre-o câti-va, câ a trecutu limitele acelei, ce aderintii cei mai hotaritori ai emancipatiunii femeiloru potu visá. Fia ca Dcella Lix a fostu — locotenentu in corpulu de francitirori.

⊙ (*Dintre culisse.*) Dupa ce renumit'a artista dramatica Lucca a parasitu Berlinulu, unde obtienuse o asié multîme de triumfe, foile berlinese sunt pline de anecdote si de istorie scandalóse din viét'i'a artista de odinióra a acestei dame. — La o proba pentru oper'a „Africana“ de Mayerbeer, prim-tenoru Wachtel a ingratu o fêta de Evreu, pentru care prim'a dama a regulatu pe tenorulu cu titlu „droscaru prostu“; dupa acést'a Wachtel o apucá de peru, pe candu ea a adusu unghiele ei ascutîte intr'unu contactu sensibilu cu nasulu seu. Mai multi din personalele teatrului sarindu a supra loru au avutu multu de lucru, pana ce au reesîtu sê despartiesca pe acést'a gingasia si sentimentala parecchia, cari aveau sê se sarute in actulu alu 4-le. „Eu nu cantu asta séra“, declará prima dama dlui de Sluelséna. „Dar de ce nu?“ intrebá intendintele generalu. „Ei“, respunse ea regulandu-si perulu sburlitu, „in actulu alu 4-lea, elu, ca Vasco, are sê me sarute pe mine, ca Lelica: scii dta ce va face Wachtel in locu de acést'a? elu me va muscá!“ Represintatiunea totu-si a avutu locu, si nici odata nu s'au sarutat doi amoresati cu mai multa gratia, de câtu acesti doi in acea séra.

+ (*Unu somnambulu.*) Acum câtu-va timpu, locuitorii pietiei Maubert erau spariati de aparitiunea nopturna a unui spectru albu, care se vedea ratecindu pe la dóue óre de diminétia in giurulu pietiei, fara ca cine-va sê fi avutu ideia d'a se apropiá de dinsulu ca sê s'asigure ce pôte fi? Ostenitu de sgomotele ce circulau despre povestea vestitului visitátore, si curiosu sê scie ce sê créda din acést'a poveste, fara a intempiná periculu, dlui B... i veni prin minte sê anuntie pe gardistii de pace, cari, padîndu nóptea din urma, apucara pe visitátore de guleru in momentul candu esíá din casa. Spectrulu nu se miscá. Lu-crediura nebunu si lu-dusera la comisarulu de politie. Spectrulu erá grozavu de palidu. Unu medicu, fiindu indata chiamatu, constatá câ are a face c'unu somnambulu, pe care c'o comotiune fórte puternica lu-desceptá, dupa care apoi fu condusu la domiciliulu seu, la nr. 2, intr'o infundatura din Tours. Se numiá Arthur-Jean, in vîrst'a de 40 ani, si trecea in cartiaru dreptu celu mai bunu lucratoriu.

⊙ (*Fostulu Imperatu Napoleonu dinaintea tribunalului.*) Cunoscutul tipografu Plon din Berlinu urmaresce acum pe calea justitiei pe fostulu Imperatu alu francesiloru. Elu cere de la Majestatea Sa Napoleonu III, fostu Imperatu alu francesiloru, odinióra cu locuinti'a in palatulu Tuilerii si acum cu locuinti'a la

Chislehurst, sum'a de 332,299 franci, 65 centime, — pentru imprimatulu si precierea operei sale, numita „Historie de Jules Cesar.“ Acést'a afacere apare dilele aceste dinaintea tribunalului civilu.

‡ (*O statistica curiósa.*) Unulu din amplotiitii ausiliari ai recensimentului s'a amusat cu o posnasia statistica. Profitandu de informárele dobandite de dinsulu, si de acele comunicate de colegii sei, elu a facutu unu tablou sinopticu de infirmitátile ce posedo Parisulu. In urmarea acestoru date, Parisulu are in cifre rotunde: 1450 de ghebosi, 1100 ologi de mani, 1200 de invalidi, carora le lipsesce câte unu picioru, 150 ologi de mani si de picioare, 50 de nenociti fara nasu, 4800 orbi; in totalu 8750 de ciuntiti, séu aprópe a 205-a parte din poporatiunea Parisului.

‡ (*Plóia de sange.*) Unu fenomenu din cele mai curióse, ni spune „Le Siècle“, s'a produsu in pregiurulu orasiului Bourgoing. O adeverata plóia de sange a cadiutu la 2/14 septemvre pe la siepte óre diminétia. Spaim'a erá mare la vederea foieloru vapsite de pete rosie. O persóna a avutu bun'a ideia se stringa o litra din acést'a apa si sê o adreseze unui chemistu la Lyon, care a aflatu intr'ins'a presinti'a unei compositiuni de feru, de alumiu, de siliciu si de acidu carbonicu.

Deslegarea gâciturei din nr. 34:

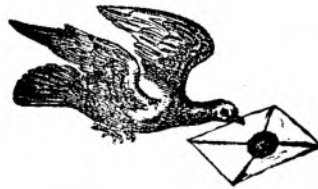
„Oleu.“

Deslegare buna primiramu de la dómnelo Emilia Ternovanu, Amalia Fericeanu, Eufrosina Luncanu si Afrodita Campeanu.

Deslegarea gâciturei numerice din nr. 35:

„Nime nu pôte servi la doi domni.“

Post'a Redactiunii.

Focsiani. Dlui N. T. Ne miramu, ca-ci de aice se tramite fói'a regulatu. Ce se facemu, déca postelo dvóstre sunt atatu de neregulate?!

Suplementu: *Novcle de Iosifu Vulcanu, tom. II. còl'a XIII.*

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1872. Strad'a lui Alesandru nr. 13.

Esemplare complete mai avemu din inceputulu anului.